

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
КОЈУ ЈЕ КСЕНИЈА БОГЕТИЋ, МАСТЕР, ПРЕДАЛА ПОД НАСЛОВОМ
„МЕТАФОРЕ О ЕНГЛЕСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ
У БРИТАНСКОМ ОДН. СРПСКОМ НОВИНСКОМ ДИСКУРСУ“**

I – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовao Комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 30.05.2018. године донело је Одлуку (бр. 1550/1) о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је Ксенија Богетић предала под насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“.

2. Састав Комисије:

- 1) др Катарина Расулић, ванредни професор, ужа научна област Англистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за англистику, датум избора у звање: 20.06.2017.
- 2) др Душка Кликовац, редовни професор, ужа научна област Српски језик, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за српски језик, датум избора у звање: 17.10.2012.
- 3) др Твртко Прћић, редовни професор, ужа научна област Енглески језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Одсек за англистику, датум избора у звање: 30.03.2006.

II – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме
Ксенија, Драган, Богетић
2. Датум рођења, општина, република
30.03.1984, Београд (Савски венац), Србија
3. Датум одбране, место и назив мастер рада
 - (1) 21.10.2009, Филозофски факултет, Нови Сад
„Улога прозодије у дискурсу конверзације на енглеском и српском језику“
Научна област из које је стечено академско звање мастера: англистика, социолингвистика
 - (2) 30.06.2013, Универзитет у Оксфорду, Велика Британија
“Code-switching in the genre of online personal ads“
/Промена кода у жанру личних огласа на интернету/
Научна област из које је стечено академско звање мастера: англистика, социолингвистика

III – БИОГРАФИЈА И БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Ксенија Богетић рођена је 30.03.1984. године у Београду, где је завршила основну школу „Карађорђе“ и Филолошку гимназију. Дипломирала је на Групи за енглески језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду 2007. године, са просечном оценом 9,26 (стручни назив: професор енглеског језика и књижевности; VII-1 стручне спреме стечен по ранијим прописима, изједначен са мастером у погледу права). Током основних студија била је стипендиста Министарства просвете и Фондације за развој научног и уметничког подмлатка, а на четвртој години била је добитник стипендије Фонда за таленте Републике Србије.

Докторске академске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду, модул: Језик, уписала је школске 2009/2010. године и у предвиђеном року положила је све испите и одбранила студијске истраживачке радове, са просечном оценом 10,00.

Завршила је два програма мастер студија из области англистике – на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду и на Универзитету у Оксфорду, Велика Британија. Мастер студије на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду, студијски програм Енглески језик и књижевност, завршила је 2009. године, са просечном оценом 9,83, мастер рад: „Улога прозоде у дискурсу конверзације на енглеском и српском језику“ (ментор проф. др Маја Марковић), академски назив: дипломирани филолог (англиста) – мастер. Мастер студије на Универзитету у Оксфорду, Велика Британија, студијски програм Енглески језик, уписала је као добитник пуне стипендије Универзитета у Оксфорду 2012. године, паралелно са докторским студијама на Филолошком факултету у Универзитету у Београду, и завршила 2013. године, са похвалом за изузетан успех (*Distinction Award*), мастер рад: “Code-switching in the genre of online personal ads“ /Промена кода у жанру личних огласа на интернету/ (ментор проф. др Дебора Камерон), академски назив: *Master of Studies*. Током мастер студија у Британији била је и стипендиста фонда Дулвертон Универзитета у Оксфорду, и добитник награде *St Edmund Hall Prize for Distinction* за успех на крају студија.

Током докторских студија на Филолошком факултету Универзитета у Београду, у летњем семестру 2011. године боравила је као гостујући истраживач на Одсеку за лингвистику Универзитета у Калифорнији, Санта Барбара, САД, где је похађала наставу на докторским студијама и у оквиру истраживачке групе „Језик, интеракција и друштвена организација“ (под руководством проф. Мери Баколц) учествовала у истраживањима у области социалингвистике и корпусне лингвистике.

Од марта 2014. године запослена је на Филолошком факултету у Универзитету Београду у звању лектора за Савремени енглески језик (бирана у звање 2014. и 2017. године; изводи лекторску наставу /интегрисане вештине и академско писање/ у оквиру предмета Савремени енглески језик на првој години основних академских студија англистике). Претходно је током школске 2011/2012. године била ангажована као сарадник у настави на Катедри за англистику Филолошког факултета у Београду, а током 2010. и 2011. радила је као хонорарни сарадник – предавач у Истраживачкој станици Петница на зимским и летњим семинарима из лингвистике за полазнике средњих школа у Србији.

Члан је Британске асоцијације за примењену лингвистику (BAAL) и Међународне асоцијације за језик и род (IGALA). Рецензент је часописа *Text & Talk* (DeGruyter).

Научна интересовања Ксеније Богетић обухватају когнитивну лингвистику, социолингвистику и анализу дискурса. Има дванаест објављених радова и један рад у штампи, а излагала је на преко двадесет научних скупова на универзитетима у Београду, Загребу, Оксфорду, Лондону, Њукаслу, Берклију, Санта Барбери, Токију, Амстердаму. На годишњој конференцији *Metaphor Festival* у Амстердаму 2017. године добила је награду *Christina Alm-Arvius Award* за најбољи реферат студента докторских студија, на тему директних метафора и метафоричких оквира.

Објављени радови

1. Bogetić, K. (2009). As long as you're not effeminate and fat: Heteronormative discourses in online personal ads. In: J. Spence (ed.) *Proceedings of the Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society* 35(1), Berkeley: Linguistic Society of America, 37–48.
2. Bogetić, K. (2010): Prosodic cues in turn-taking. In: *Language, Learning, and Context: Proceedings of the 42nd Annual Meeting of the British Association for Applied Linguistics, Newcastle, 3-5 September 2009*, Andrew Harris and Adam Brandt (eds), London: BAAL/Scitasciugnill Press, pp. 13–16, ISBN 9780955953323 0955953324
3. Bogetić, K. (2010): “Not someone perverted, effeminate, lying, cheating, but someone charming, cute and cheerful”: Collocations as indexes of sexual and gender ideologies among Serbian teenagers in online personal ads. In: *Proceedings of the 6th International Gender and Language Association Conference, Tokyo, 18-20 September 2010*, Claire Maree and Kyoko Satch (eds), Tokyo: IGALA, pp. 22-34.
4. Bogetić, K. (2010): Notes on the role of prosody in conversational discourse: Evidence from English and Serbian talk in interaction. *Nasleđe* 7.16: 205–220. ISSN 1820–1768.
5. Bogetić, K. (2011): Interruptions and the dyadic co-narration of shared experiences in English and Serbian conversation. *Language & Communication* 31.4: 318–328. ISSN 0271–5309
6. Bogetić, K. (2013): Normal straight guys: Lexical collocations and ideologies of masculinity in personal ads of Serbian gay teenagers. *Gender and Language* 7.3: 333–367. ISSN 1747–6321.
7. Bogetić, K. (2014). *Be like* and the quotative system of Jamaican English: Linguistic trajectories of globalization and localization. *English Today*, 30(3), 5–12. ISSN 0266-0784.
8. Bogetić, K. (2015). Metaforička konceptualizacija jezika u britanskom i srpskom novinskom diskursu. *Nasleđe*, 31, 137–161. ISSN 1820-1768.
9. Bogetić, K. (2016). Metalinguistic comments in teenage personal blogs: Bringing youth voices to studies of youth, language and technology. *Text & Talk*, 36(3), 245–268. ISSN 1860-7330.
10. Bogetić, K. (2017). Language is a ‘beautiful creature’, not an ‘old fridge’: Direct metaphors as corrective framing devices. *Metaphor and the Social World*, 7(2), 190–212. <https://doi.org/10.1075/msw.7.2.02bog>
11. Bogetić, K. (2018): Normal straight guys: Lexical collocations and ideologies of masculinity in personal ads of Serbian gay teenagers. In: Milani, T. (ed.), *Queering Language, Gender and Sexuality: Theory and Practice*, London: Equinox, 225–255. doi: 10.1558/equinox.30453. [Прештампана незнатно ревидирана верзија рада наведеног под тачком 6, овде у оквиру зборника који представља десет година истраживања у области језика, рода и сексуалности.]

12. Bogetić, K. (2018). Discursive metaphorical frames: The VIOLENCE OVER LANGUAGE frame in Serbian and British newspaper discourse. *Belgrade English Language and Literature Studies, Vol. X: Special Issue in honour of Ranko Bugarski on the Occasion of His 85th Birthday* (K. Rasulić and I. Trbojević Milošević, eds), 105–130. <https://doi.org/10.18485/bells.2018.6>

Радови у штампи:

1. Bogetić, K., Bročić A., Rasulić K. (in press). MIPVU goes Serbian: Some reflections on the method from a South Slavic language perspective. In: Nacey, S., L. Dorst, T. Krennmayr, G. Reijnierse (eds.), *MIPVU in Multiple Languages*, Amsterdam: John Benjamins.

IV – НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“

V – ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Ксеније Богетић под насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“ обухвата 234 нумерисане стране стандардног формата, а структурирана је у шест поглавља:

I – УВОД (стр. 1–10), са следећим одељцима: 1.1. О значају проучавања метајезика у јавном дискурсу; 1.2. Предмет истраживања; 1.3. Избор теоријско-методолошког приступа; 1.4. Циљеви истраживања; 1.5. Хипотезе истраживања; 1.6. Структура излагања;

II – ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР: ОД ПОЈМОВНЕ МЕТАФОРЕ ДО МЕТАФОРЕ У ДИСКУРСУ (стр. 11–38), са следећим одељцима и пододељцима: 2.1. Теорија појмовних метафора (2.1.1. Основне поставке; 2.1.2. Примарне и комплексне метафоре; 2.1.3. Друштвена димензија и критике теорије појмовних метафора); 2.2. Дискурсни приступи метафори (2.2.1. Метафора у дискурсу; 2.2.2. Критичка анализа метафоре; 2.2.3. Метафоре, сценарији и моћ убеђивања; 2.2.4. Метафорички оквири); 2.3. Ка интегрисаном дискурсно-когнитивном приступу (2.3.1. Динамика стварања метафоричких значења у дискурсу; 2.3.2. *Дискурсни метафорички оквири*);

III – ПРЕГЛЕД ПРЕТХОДНИХ ПРОУЧАВАЊА МЕТАФОРА О ЈЕЗИКУ (стр. 39–56), са следећим одељцима: 3.1. Метафоре о језику у свакодневном језику и мишљењу; 3.2. Метафоре о језику у лингвистичкој науци; 3.3. Метафоре о језику у јавним дискурсима;

IV – ГРАЂА И МЕТОДОЛОШКИ ПОСТУПАК (стр. 57–72), са следећим одељцима: 4.1. Грађа; 4.2. Методолошки поступак и ток анализе;

V – РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ И ДИСКУСИЈА (стр. 73–184), са следећим одељцима и пододељцима: 5.1. Опште метафоричке представе (5.1.1. ЈЕЗИК ЈЕ БИЋЕ; 5.1.2. ЈЕЗИК ЈЕ ПРЕДМЕТ; 5.1.3. ЈЕЗИК ЈЕ (ОГРАНИЧЕНИ) ПРОСТОР); 5.2. Циљни домен: дискурсно осветљени аспекти (5.2.1. ЈЕЗИК УОПШТЕ; 5.2.2. ЈЕЗИЧКА ПРОМЕНА; 5.2.3. СТАЊЕ ЈЕЗИКА; 5.2.4. УПОТРЕБА ЈЕЗИКА; 5.2.5. ОДНОС ГОВОРНИКА И ЈЕЗИКА; 5.2.6. УЧЕЊЕ/ЗНАЊЕ ЈЕЗИКА);

5.3. Изворни домени: преглед (5.3.1. Конкретизације општих изворних домена БИЋЕ, ПРЕДМЕТ, ПРОСТОР; 5.3.2. Изворни домени у односу на дискурсно осветљене аспекте циљног домена; 5.3.3. Изворни домени према учесталости у дискурсу (целокупан преглед)); 5.4. Дискурсно истакнути изворни домени и на њима засновани метафорички оквири (5.4.1. НАСИЉЕ (Е/С); 5.4.2. МАТЕРИЈАЛНО СТАЊЕ (Е/С); 5.4.3. ГРАЂЕВИНА (Е/С); 5.4.4. МЕХАНИЗАМ (Е/С); 5.4.5. ЕВОЛУЦИЈА (Е/С); 5.4.6. ЖИВЉЕЊЕ–УМИРАЊЕ (Е/С)); 5.5. Учесталост и текстуална дистрибуција тематски релевантних метафоричких израза; 5.6. Функције метафора у дискурсу (5.6.1. Метафоре у служби вредновања; 5.6.2. Метафоре у служби аргументације); 5.7. Разрада појма *дискурсних метафоричких оквира* – на примеру метафоричког оквира НАСИЉА НАД ЈЕЗИКОМ у британском одн. српском новинском дискурсу (5.7.1. Анализа на доменском нивоу; 5.7.2. Анализа на поддоменском нивоу; 5.7.3. Анализа на нивоу вреднујуће и аргументацијске функције метафоре);

VI – ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА (стр. 185–199), са следећим одељцима: 6.1. Сличности и разлике у метафорима о енглеском одн. српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу; 6.2. Појмовна метафора и динамика дискурса: теоријско-методолошке импликације; 6.3. Могући правци даљег истраживања.

После закључног поглавља следи ЛИТЕРАТУРА (стр. 200–231), која обухвата 260 библиографских јединица и библиографске податке о коришћеним речницима енглеског и српског језика и о британским и српским новинским чланцима који су чинили корпус за анализу, те ПРИЛОГ (стр. 232–233), који садржи списак лексичких јединица из изворног домена НАСИЉА документованих у испитиваном корпусу новинских текстова.

Нумерисаним странама претходе насловна страна на српском, енглеском и руском језику, подаци о Комисији, изјаве захвалности, апстракт и кључне речи на српском и енглеском језику, садржај и списак типографских конвенција и скраћеница, а после списка литературе приложена је биографија ауторке (стр. 234), те потписана изјава о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу.

VI– ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

У овој дисертацији испитују се метафоричке представе о енглеском одн. српском језику у савременом новинском дискурсу Велике Британије и Србије. Истраживање је извршено на основу квалитативне и квантитативне анализе наменски сачињеног репрезентативног корпуса новинских текстова из британске и српске дневне штампе на тему енглеског одн. српског језика, а теоријски и методолошки је утемељено у постулатима когнитивне лингвистике и критичке анализе дискурса, које ауторка на оригиналан начин интегрише, разрађује и допуњује развијајући појам *дискурсних метафоричких оквира* као аналитички апарат за опис друштвених значења метафоре.

У уводном делу ауторка ближе одређује предмет и полазиште истраживања, објашњава његов значај у ширем друштвено-идеолошком контексту улоге дискурсно обликованих представа о језику у јавној сфери, и теоријски га позиционира у односу на актуелна проучавања метафора у когницији и дискурсу, указујући на постојеће покушаје укрштања когнитивнолингвистичког и дискурсног приступа али и уочљив јаз међу њима. Из те перспективе, формулисани су циљеви и хипотезе истраживања. Први циљ је да се испита како се у посматраним дискурсима представе о енглеском и српском језику обликују и

исказују путем метафоре, што обухвата следећа питања: који се аспекти енглеског одн. српског језика тематизују и приказују путем метафоре у посматраним дискурсима; које су појмовне метафоре о енглеском и српском језику дискурсно доминантне; које су сличности и разлике у метафоричким представама енглеског одн. српског језика у посматраним дискурсима; која појмовна и дискурсна својства повезују документоване метафоричке представе; какве се језичке идеологије и шира друштвена значења огледају у метафоричким представама енглеског одн. српског језика у британском одн. српском новинском дискурсу? Други циљ је теоријско-методолошке природе и обухвата следећа питања: шта су одлике и функције тематски релевантне метафоре у (јавном) дискурсу; како формулисати интегрисани дискурсно-когнитивни приступ којим се могу утврдити и подробније анализирати доминантне метафоричке представе одређеног појма у (јавном) дискурсу; како анализа појмовних метафора може да допринесе развоју приступа анализе дискурса, а како дискурсна проучавања метафоре могу да допуне когнитивну теорију метафора? Истраживање полази од следећих хипотеза, које су утемељене у постојећим истраживањима метафоре у дискурсу, као и метајезика и језичких идеологија: да ће се утврдити сличности између британског и српског новинског корпуса по питању опште концептуализације енглеског одн. српског језика, али да ће се на нижем степену општости испољити разлике у изворним доменима метафора; да се заступљене метафоричке представе не могу разумети само као мрежа појмовних пресликавања, већ да су обликоване одређеним аспектима дискурса; да заступљеност истих појмовних метафора у два језика и дискурсна контекста не мора да значи исте друштвене представе, те да ће представе утврђене као доминантне носити локална друштвена значења, у којима се језичке идеологије преплићу са ширим друштвеним ставовима, у погледу којих ће британски и српски корпус испољити разлике. На крају уводног поглавља изложена је структура излагања, које је јасно организовано у складу са постављеним циљевима и хипотезама.

У другом поглављу представљена је теоријско-методолошка основа истраживања и њена аутентична надградња. Ауторка најпре даје синтетички преглед развоја актуелних приступа метафори, од познате и утицајне теорије појмовних метафора Лејкофа и Џонсона (Lakoff & Johnson 1980 итд.), која у први план истиче когнитивну улогу метафоре и њен значај у појмовном систему, до новијих приступа, који су том теоријом у великој мери инспирисани али је критикују као недовољно повезану са стварном језичком употребом, те се усмеравају ка проучавању функционисања метафоре у дискурсу и у друштвеном контексту, и у први план истичу потребу да се когнитивнолингвистички увиди методолошки објективизују и да се допуне увидима у друштвено-прагматичке факторе у употреби метафоре. Међу дискурсно-оријентисаним приступима посебно се указује на покушаје стандардизовања методологије за идентификацију метафора у дискурсу (MIP/Pragglejaz Group 2007, MIPVU/Steen, Dorst et al. 2010), те на теоријске моделе дискурсне динамике метафора (Cameron et al. 2009 итд.), дискурских метафора (Zinken 2007 итд.), хотимичних метафора (Steen 2008 итд.), критичке анализе метафора (Charteris-Black 2004 итд.) и метафоричких сценарија (Musolf 2006 итд.), као и на распрострањеност али и поливалентност теоријског конструкта метафоричких оквира. Притом ауторка показује темељно познавање и критичко промишљање широког распона релевантних новијих дискурсно-оријентисаних проучавања метафоре, која су у домаћој литератури недовољно сагледана, што овај приказ чини посебно корисним полазиштем за будућа проучавања метафора у дискурсу.

Примећујући да „за истраживача који данас тек улази у област студија метафора, можда најупечатљивији први утисак јесте степен неслагања око фундаменталних питања о значењу метафора, или, како то Гибс назива, „ратови метафора“ (Gibbs 2017), у обиму какав се ретко среће у другим дисциплинама“ (стр. 19), ауторка с правом констатује да дискурсно-оријентисани правац истраживања метафоре „заправо није ни у каквој нужној колизији са приступом теорије појмовних метафора“ (стр. 19), па након указивања на димензије њихових прожимања иде корак даље ка самосталном уобличавању интегрисаног дискурсно-когнитивног приступа. У том смислу, на основу прелиминарних налаза уводи теоријско-методолошки конструкт *дискурских метафоричких оквира*, који, поред примене у спроведеном истраживању, може послужити и као користан аналитички алат у будућим проучавањима метафоре у дискурсу и премошћавању јаза између когнитивног и дискурсног приступа метафори. Дискурсни метафорички овде су прелиминарно дефинисани као специфична врста дискурсне структуре, која се заснива на повезаним метафоричким пресликавањима из истог изворног домена истакнутог по степену заступљености у одређеном дискурсу, а њихова даља спецификација предочена је у даљем излагању на основу налаза спроведеног истраживања.

У трећем поглављу дат је синтетички преглед досадашњих проучавања метафора о језику, који обухвата општу метафоричку концептуализацију језика (са нагласком на преовлађујуће метафоричке представе језика као ПРОВОДНИКА, ПРЕДМЕТА и ОСОБЕ – Reddy 1979, Кликовац 2006, итд.), метафоре о језику у лингвистици (укључујући метафоричке представе које извиру из домена ПРОВОДНИКА, ПОРОДИЦЕ, БИЉКЕ, ИГРЕ, ТАЛАСА, ГРАЂЕВИНЕ, ОРГАНИЗМА и ОРУЂА – Бугарски 1972, Aitchison 2003, Frank 2008, итд.), те метафоре о језику у јавним дискурсима (где су, на материјалу различитих језика, забележене метафоричке представе о језику које извиру из домена ПОСЛОВАЊА, РОБЕ, ЗДРАВЉА и БОЛЕСТИ, РАТА/НАСИЉА – Ђуровић 2009, Spitzmüller 2007, Argent 2014, итд.). Овај преглед значајан је и на дескриптивном и на теоријском плану, јер осветљава проблематику преплитања појмовних и дискурских аспеката метафоричких пресликавања.

У четвртом поглављу најпре се описује анализирана корпусна грађа, укључујући критеријуме на основу којих је сачињена. За потребе овог истраживања, сачињен је специјализовани корпус британских одн. српских новинских текстова на тему енглеског одн. српског језика, објављених у периоду између 2011. и 2015. године у дневним листовима *The Times*, *The Guardian*, *The Daily Mail*, *The Daily Telegraph* и *The Independent* за енглески, одн. *Политика*, *Blic*, *Press*, *Новости* и *24 sata* за српски језик. Корпус обухвата 103 текста (59.336 речи) из британских и 111 текстова (67.218 речи) из српских новина, што, у складу са постулатима корпусне лингвистике, омогућава валидно уопштавање налаза везаних за испитиване новинске дискурсе. Након представљања грађе за анализу, експлициран је и образложен метод за анализу метафоричких представа у дискурсу који је развијен у оквиру спроведеног истраживања, а може бити применљив и у будућим проучавањима метафоре у дискурсу. Тај метод подразумева следећих седам корака, који су детаљно разрађени с обзиром на квалитативне и квантитативне аспекте анализе: утврђивање циљних лексичких јединица, идентификовање метафоричких израза, утврђивање дискурсно осветљених аспеката циљног домена, утврђивање и груписање изворних домена, утврђивање дискурсно истакнутих изворних домена и на њима заснованих метафоричких оквира, утврђивање учесталости и текстуалне дистрибуције метафоричких израза, утврђивање функција метафора у дискурсу.

У петом поглављу, које чини централни део дисертације, детаљно су приказани и протумачени емпиријски и теоријско-методолошки резултати истраживања. Најпре су описане (квалитативно и квантитативно, за оба језика напоредо) опште метафоричке представе о енглеском одн. српском језику које су посведочене у испитиваним новинским дискурсима, а које обухватају разнолике реализације три опште појмовне метафоре: ЈЕЗИК ЈЕ БИЋЕ, ЈЕЗИК ЈЕ ПРЕДМЕТ и ЈЕЗИК ЈЕ (ОГРАНИЧЕНИ) ПРОСТОР. Затим се анализа усредсређује на дискурсно осветљене аспекте циљног домена ЈЕЗИКА, за које је утврђено да у оба посматрана дискурса, поред опште природе језика (ЈЕЗИК УОПШТЕ), осветљавају перспективу друштва и говорника (ЈЕЗИЧКА ПРОМЕНА, СТАЊЕ ЈЕЗИКА, УПОТРЕБА ЈЕЗИКА, ОДНОС ГОВОРНИКА И ЈЕЗИКА, УЧЕЊЕ/ЗНАЊЕ ЈЕЗИКА). Следи преглед изворних домена помоћу којих се у посматраним дискурсима метафорички говори о језику: најпре се описују заступљене конкретизације општих изворних домена БИЋА (у распону од здравственог или материјалног стања до специфичних типова живих бића), ПРЕДМЕТА (који генерално могу да се праве или униште, или су спецификовани као конкретни предмети), и (ОГРАНИЧЕНОГ) ПРОСТОРА (у распону од обрадивог земљишта до геополитичке територије), те случајеви где онтолошки статус изворног домена није јасно разлучив (а који се тичу поседовања и размене, руковања предметима, положаја и кретања у простору, визуелно-естетских квалитета, хигијене, насилног деловања итд.). Затим се перспектива изворних домена укршта са перспективом дискурсно осветљених аспеката циљних домена и даје се, за британски и српски корпус напоредо, преглед њиховог односа, који додатно осветљава проблематику прецизирања нивоа општости појмовних домена у метафоричким пресликавањима у дискурсу. Потом се добијени налази сагледавају из квантитативне перспективе, кроз преглед учесталости изворних домена у посматраним дискурсима. Ту се показује да се од укупно 42 изворна домена посведочена у британском одн. 40 изворних домена посведочених у српском корпусу, само поједини издвајају по заступљености – у оба испитивана дискурса то су изворни домени НАСИЉА (који убедљиво предњачи), МАТЕРИЈАЛНОГ СТАЊА, ГРАЂЕВИНЕ и МЕХАНИЗМА; за енглески се још издваја домен ЕВОЛУЦИЈЕ, а за српски домен ЖИВЉЕЊА–УМИРАЊА. Наведени дискурсно истакнути изворни домени потом су подвргнути анализи из перспективе оквира које граде у дискурсу. Затим су изложени квантитативни налази који показују учесталост тематски релевантних метафоричких израза у посматраним дискурсима у односу на укупан број речи (1,3% у британском и 1,5% у српском корпусу), учесталост различитих типова метафоре (директних, индиректних и имплицитних) у односу на укупан број метафоричких израза (где доминира индиректна употреба метафоре), те одређене правилности у дистрибуцији метафоричких израза на нивоу новинског текста (доминантно у насловима, па у уводу, а најређе у средишњем делу текста). У наредном одељку анализа се усмерава на функције метафоре у дискурсу, при чему се издвајају и подробније описују евалуативна и аргументацијска функција. Овај сегмент истраживања по себи је вредан јер осветљава аспекте метафоре у дискурсу којима у досадашњим истраживањима није посвећивана довољна пажња.

У завршном делу петог поглавља, на примеру метафоричког оквира НАСИЉА НАД ЈЕЗИКОМ, који је убедљиво најзаступљенији и у британском и у српском новинском дискурсу, разрађује се предложени теоријско-методолошки конструкт дискурских метафоричких оквира, који обједињује вишеслојну анализу *на нивоу домена* (где се утврђује начелна сличност између предметних метафоричких представа у британском и српском новинском дискурсу, које наглашавају потребу да се језик заштити), *на нивоу поддомена* (где до

изражаја долазе разлике између предметних метафоричких представа у британском и српском друштвеном контексту – у британском новинском дискурсу улога НАПАДАЧА НА ЈЕЗИК превасходно се приписује технологији, новим језичким облицима, и самим говорницима, нарочито младим и необразованим; с друге стране, у српском новинском дискурсу улога НАПАДАЧА НА ЈЕЗИК превасходно се приписује СТРАНОМ НЕПРИЈАТЕЉУ, а улога жртве често се придаје не само српском језику већ колокацијски повезаним појмовима *језика и народа*), и на нивоу вреднујуће и аргументацијске функције метафоре у дискурсу (где се утврђује слично присуство вредносних представа угрожености у британском и српском корпусу, али и трагови негирања и преиспитивања ових доминантних представа, који могу наговештавати њихову промену током времена). Анализа кроз призму дискурских метафоричких оквира указала је, поред сличности, и на битне разлике између метафоричких представа НАСИЉА НАД ЈЕЗИКОМ у британском и српском новинском дискурсу, које нису биле видљиве на доменском нивоу анализе, чиме је потврђена хипотеза да заступљеност истих појмовних метафора у различитим дискурским контекстима не подразумева исте друштвене представе, те да доминантне метафоричке представе у јавним дискурсима увек носе локална друштвена значења. Тиме је уједно осветљена и сврсисходност конструка дискурских метафоричких оквира за будућа проучавања метафора у дискурсу.

У шестом, закључном поглављу, ауторка даје сумарни преглед претходно описаних и објашњених налаза истраживања, синтетизујући их са становишта сличности и разлика у метафорама о енглеском одн. српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу (сагледаних кроз призму дискурских метафоричких оквира), као и са становишта теоријско-методолошких импликација (које се односе на природу метафора на нивоу концептуализације и на нивоу дискурса, на домете и ограничења квантитативног приступа метафорама у дискурсу, и на функције метафора у дискурсу), и наглашавајући „потребу да се метафора разуме као спој когнитивних, дискурских, прагматичких, друштвених и културних фактора“ (стр. 198). На крају се указује на могуће правце даљих истраживања, који, поред осталог, укључују проверу применљивости и даљу разраду овде представљеног теоријско-методолошког конструкта дискурских метафоричких оквира у различитим типовима дискурса (попут академског, медицинског, уметничког, спортског, итд.), као и проучавање дискурсне динамике метафоричког преуоквиривања кроз време.

VII – СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Објављени радови

1. Bogetić, K. (2015). Metaforička konceptualizacija jezika u britanskom i srpskom novinskom diskursu. *Nasleđe*, 31, 137–161. ISSN 1820-1768.
2. Bogetić, K. (2016). Metalinguistic comments in teenage personal blogs: Bringing youth voices to studies of youth, language and technology. *Text & Talk*, 36(3), 245–268. ISSN 1860-7330.
3. Bogetić, K. (2017). Language is a ‘beautiful creature’, not an ‘old fridge’: Direct metaphors as corrective framing devices. *Metaphor and the Social World*, 7(2), 190–212. <https://doi.org/10.1075/msw.7.2.02bog>

4. Bogetić, K. (2018). Discursive metaphorical frames: The VIOLENCE OVER LANGUAGE frame in Serbian and British newspaper discourse. *Belgrade English Language and Literature Studies, Vol. X: Special Issue in honour of Ranko Bugarski on the Occasion of His 85th Birthday* (K. Rasulić and I. Trbojević Milošević, eds), 105–130. <https://doi.org/10.18485/bells.2018.6>

Радови у штампани:

5. Bogetić, K., Bročić A., Rasulić K. (in press). MIPVU goes Serbian: Some reflections on the method from a South Slavic language perspective. In: Nacey, S., L. Dorst, T. Krennmayr, G. Reijnierse (eds.), *MIPVU in Multiple Languages*, Amsterdam: John Benjamins.

VIII – ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Научни допринос који проистиче из налаза, резултата и закључака истраживања представљеног у докторској дисертацији Ксеније Богетић под насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“, а који је вишеструко користан и подстицајан за интердисциплинарни дијалог когнитивне лингвистике и (критичке) анализе дискурса, као и других друштвено-хуманистичких дисциплина које се баве проблематиком метајезика и јавног дискурса, обухвата следеће:

- 1) синтетички преглед когнитивнолингвистичког и дискурсног приступа проучавању метафора (укључујући релевантна новија дискурсно-оријентисана истраживања метафора која су у домаћој литератури недовољно сагледана), и компетентно критичко сагледавање могућности њиховог обједињавања;
- 2) синтетички преглед налаза претходних истраживања о метафоричкој концептуализацији језика у свакодневном језику и мишљењу, науци о језику и јавним дискурсима;
- 3) разрада корпусне методологије проучавања метафора у дискурсу;
- 4) детаљан опис, објашњење и поређење дискурсно истакнутих аспеката метафоричке концептуализације енглеског одн. српског језика у британском одн. српском дискурсу, на основу извршене квалитативне и квантитативне анализе;
- 5) осветљавање вреднујуће и аргументацијске функције метафоре као примарних улога метафоре у јавном дискурсу;
- 6) уобличавање и разрада иновативног теоријско-методолошког конструкта дискурских метафоричких оквира за анализу друштвених значења метафоре;
- 7) интердисциплинарна контекстуализација проучавања метафоре.

IX – ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У овој дисертацији Ксенија Богетић посведочила је темељно познавање обимне релевантне литературе, научну зрелост и истраживачку аутентичност. На оригиналан начин објединила је два у лингвистици актуелна а теоријско-методолошки сукобљена приступа проучавању метафора – когнитивнолингвистички и дискурсни – критички сагледавајући њихова размимоилажења и додирне тачке из појмовно-језичке и друштвено-идеолошке перспективе. На основу спроведене квалитативне и квантитативне анализе метафора о језику у британском и српском новинском дискурсу, и самеравања испитиваних дискурских манифестација метафора о енглеском одн. српском језику са општом

метафоричком концептуализацијом језика посведоченом у литератури, осветлила је вредносну и аргументацијску функцију метафора у дискурсу и уобличила је теоријски конструкт *дискурских метафоричких оквира* као аналитички апарат примерен опису и објашњењу друштвених значења метафоре. У свим сегментима дисертације теоријско-методолошки, дескриптивни и контрастивни налази и резултати истраживања јасно су приказани (укључујући девет сумарних табеларних прегледа), аргументовано протумачени и систематично повезани.

Комисија је сагласна да докторска дисертација Ксеније Богетић, под насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“ завређује високу оцену у погледу обухвата, домета, начина приказа и тумачења резултата истраживања, чији се вредан допринос у области когнитивне лингвистике и анализе дискурса нарочито огледа у темељитом и нијансираном критичком и синтетичком промишљању и иновативним теоријско-методолошким увидима, који могу послужити као упориште будућих интердисциплинарних проучавања метафора у дискурсу.

Х – ПРЕДЛОГ

На основу свега изложеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати докторску дисертацију Ксеније Богетић под насловом „Метафоре о енглеском и српском језику у британском одн. српском новинском дискурсу“ и да кандидаткињу позове на усмену одбрану пред комисијом у истом саставу.

Београд, 01.06.2018.

Потписи чланова Комисије:

1. _____
др Катарина Расулић, ванредни професор
Филолошки факултет, Београд
2. _____
др Душка Кликовац, редовни професор
Филолошки факултет, Београд
3. _____
др Твртко Прћић, редовни професор
Филозофски факултет, Нови Сад